

מה הקשר בין החד קרן של נועה קירל לאינפלציה? הסבר על מודלים לחיזוי אינפלציה מהפריזמה של אקונומטריקאית

הכלכלנית והאקונומטריקאית [קרן קול'נס](#) מסבירה על שיטות שונות לחיזוי אינפלציה ועל הקשר לנועה קירל.

מדיה".

תחזיות המבוססות על תחזיות של אחרים

שיטה זו נהוגה כיום בארצות הברית. היא עוקבת אחרי ערוצי תקשורת אמינים שמפרסמים ידיעות בקשר לעלית או ירידת מחירים עתידיים בלבד, ומתייחסת לטווח זמן של חודש אחד קדימה. מהשוואה בדיעבד של שיטת חיזוי זו אל מול השיטות האחרות אחרות – עולה בבירור כי לשיטה זו יתרון משמעותי, ולא רק בזכות הגמישות שלה לגבי ספייקים (spikes, שינויים חדים) והפתעות במדד המחירים, אלא בעיקר משום שהפרסומים בערוצי התקשורת משפיעים ישירות על ציפיות היצרנים והצרכנים ובכך על מחירי המוצרים בסל.

תחזיות המבוססות על משתנים אחרים

כלכלנים בכל העולם נוהגים לתת הערכת של שיעור האינפלציה בין תאריך פרסום המדד האחרון הידוע (מדד מרץ 2023 שהתפרסם ב- 15 באפריל 2023 במקרה שלנו) לבין המדד האחרון הרצוי (מדד אפריל 2023 שיתפרסם מחר ב- 15 במאי 2023) על בסיס נוסחת Fisher (1930) הגוזרת את שיעור האינפלציה מן הציפיות בשוק ההון. לפי נוסחה זו רמת שיעורי התשואה הריאליים אינה מתואמת עם שיעורי האינפלציה.

אז איך כל הנ"ל עונה על שאלת המדד בישראל באופן ספציפי? כאן קשה לי לענות כי אין לי את מכלול הנתונים אבל שווה לקחת בחשבון את השיטה הזאת כאשר מנסים לחזות פנומן (אמיתי!!) כמו אינפלציה.

ליסיום

נשאלת השאלה, מדוע בכל זאת מומחים עדיין ממשיכים לייצר תחזיות ארוכות טווח? ראשית, מבט לאחור מצביע על כך שתנודות חריפות בשוק הן עניין חריג ולא קבוע. שנית, תפקידם של מודלים, ובכללם מודלים לחיזוי, הוא להסביר את המציאות. **באנלוגיה, מודלים הם כמו רשת דיגים שמשוגלת לתפוס רק חלק מהדגים בחלק מהים. וכך גם מודלים; תפקידם הוא לא לתפוס את כל המציאות אלא רק את חלקה, ובזמנים שונים.** ולכן, מומחים פועלים נכון כאשר הם ממשיכים לייצר תחזיות ארוכות טווח, אבל בכדי להיות בצד הבטוח, רצוי להשתמש בתחזיות אלה בתור בסיס טוב לקבלת החלטות, ובמקביל לקחת בחשבון גם את קיומם של זעזועים כלכליים שעלולים להשפיע על יציבות התחזית.

מבלי להתייחס לכל אחד הקלאסטרם הללו, חשוב לזכור שכל המחקרים שנעשו עד כה הוכיחו שאף שיטה איננה עדיפה על רעותה לאורך זמן. למעשה, כל אחת מהשיטות משיגה חיזוי (פרדיקציה או ניבוי) טוב יותר או פחות בנקודות זמן מסוימות.

תחזיות המבוססות רק על נתוני אינפלציה קודמים

כאן, בכל מה שקשור לניבוי שמתבסס על נתוני אינפלציה קודמים, אין הרבה מה לומר מעבר לכך שאם אין שינויים דרמטיים בעוצמתם, ואם משתמשים בנתוני אינפלציית הליבה (השינוי בסל המחירים בניכוי מחירי אנרגיה ומזון) אז ניתן לומר שמדובר בשיטת חיזוי לא רעה בכלל. יחד עם זאת, ראוי גם לתהות על הטעם שבשימוש ב- core inflation במיוחד בנקודות זמן כמו זו הנוכחית, בה המלחמה המתמשכת בין אוקראינה לרוסיה גרמה ללחץ אינפלציוני כבד על אספקת האנרגיה וייצוא של סחורות ותשומות בניה וגרמה לעליה בשער הריבית.

תחזיות המבוססות על מדדי פעילות

המודלים בקבוצה זו משפרים את ביצועי השיטה הראשונה בכך שהם מוסיפים מדדי פעילות כלכלית למודל החיזוי, כגון: תל"ג ריאלי, נתוני אבטלה, ייצור תעשייתי וכיוצא בזה. מדדי פעילות כלכלית נחשבים שימושיים בחיזוי האינפלציה, כאשר קצב ההתרחבות הבסיסי, או חוסן הצמיחה מפעילים לחץ על המחירים. אחד המודלים הללו ידוע כמודל המשולש של עקומת פיליפס, אבל שוב, גם בשיטה הזאת יש טעם לפגם משום שלרוב מדובר במשתנים שהשינויים שלהם הם די איטיים ביחס לשינויי המחירים המהירים והגבוהים שקיימים כיום.

בתור כלכלנית אני נוטה להתנסח בזהירות מרבית, ביחוד בכל מה שקשור לתחזיות שנערכות בזמנים טלטלות גיאופוליטיות וזעזועים כלכליים. בקיצור, בכל טווח זמן שחורג מטווח קצר, ומבחינתי זה כולל גם מודלים מהתחום הפיננסי שכוללת ממשתנים מונטאריים כמו שער ריבית. מכאן, ראוי לקחת תחזיות ארוכות טווח, כל תחזית, עם קורטוב של מלח. נחזור לרגע לשיטות לחיזוי אינפלציה.

לאחר כל הסבר הנ"ל של "מה לא ולמה לא" כדאי להסביר גם "מה כן ולמה כן". מכיוון שההעדפה שלי היא שיטות חיזוי קצרות טווח, אני מעדיפה שיטת חיזוי אינפלציה (יחסית חדשה) שנקראת "תחזית מבוססת

אשר לכלכלנים מנסים לחזות את שיעור האינפלציה, שהיא שיעור השינוי הצפוי במדד המחירים לצרכן (קרי, תשואת המדד), הם נוהגים להשתמש בנוסחאות שונות, תוך ניסיון להתחקות אחרי הכיוון ממנו מגיע השינוי ברמת המחירים. בכדי להבין את טיב הנוסחאות עליהן מתבססים כלכלנים, כדאי לתת רקע קצר למושג אינפלציה.

בגדול, אינפלציה מוגדרת כעלייה כללית ברמת המחירים. עליה זו מחושבת על ידי השוואת מחיר של סל המוצרים במרווח קבוע של זמנים שונים.

מדוע אם חשוב כל כך למדוד את האינפלציה ולנסות לחזות אותה? מעבר לעובדה הבסיסית שעליית מחירי סל המוצרים משמשת כמדד ליוקר המחיה, היא מהווה אינדיקציה לכך שהכסף גם מאבד מערכו.

עליית המחירים והשחיקה שבאה בעקבותיה בערכו של הכסף, זכתה לכינוי "פנומן מוניטרי" על ידי זוכה פרס נובל לכלכלה האמריקאי מילטון פרידמן. **פנומן הוא תופעה קיימת שהסיבה שלו לא ברורה או שנויה במחלוקת.**

כאשר מדובר בחד-קרן, הן הקיום והן הסיבה לקיום שנויות במחלוקת. אבל כאשר מדובר באינפלציה, הסיבות לקיומה רבות ומגוונות ובהתאמה, גם המודלים הקיימים לחיזוי שלה.

בשבוע שחלף קראתי פוסט בנוגע לחיזוי שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן של חודש אפריל 2023. אז בתור כלכלנית עם התמחות באקונומטריקה יישומית שראתה את ההופעה המרשימה של נועה קירל באירוויזיון, עלו לי כמה תובנות בנושא.

מודלים לחיזוי אינפלציה

לפני שאגיע אליהן, אזכיר בקצרה שאת השיטות הקיימות לחיזוי אינפלציה (מודלים בעלי משוואה יחידה) ניתן לקבץ לארבעה קלאסטרם (Clusters, אשכולות):

1. תחזיות המבוססות רק על נתוני אינפלציה קודמים.
2. תחזיות המבוססות על מדדי פעילות.
3. תחזיות המבוססות על תחזיות של אחרים.
4. תחזיות המבוססות על משתנים מנבאים אחרים.